

---

## Dichterbij

---

<i>... 't Is echt, 't is heus, 't is raar maar waar ...</i>	Hilbert van Doorne
<i>Oud</i>	Gerard Lohuis
<i>Een niet ervaren verveling</i>	Gerard Lohuis
<i>De zwaan</i>	Godelieve van Zijl

---

### **... 't Is echt, 't is heus, 't is raar maar waar ...**

Hilbert van Doorne

Binnen een enkele week ontvang ik het verzoek tot het schrijven van een column over de praktijk rondom verwarde personen, word ik via Twitter door de schrijver geattendeerd op zijn nieuwe boek '*Verwarde personen zijn het probleem niet*' (Piet-Hein Peeters), luidt het Leger des Heils de noodklok (Fact-sheet '*verwarde mensen op straat*') en maak ik weer eens een indrukwekkend staaltje psychose mee.

*'Mijn vader ... is een tovenaar'*. Gelijk, herkenning. In mijn hoofd speelt het deuntje uit mijn jeugd en bijna stel ik dé vraag: '*Een ti ta tovenaar?*'. Ik weet me in te houden, en gelukkig, hij is alweer een stuk verder in zijn verhaal. Hij heeft het inmiddels over een plastic kap over zijn hersenen, waarin een klein gaatje is gekomen. Hierdoor kan hij eindelijk weer helder denken en is hij een stuk slimmer geworden. Doordat hij nu letterlijk het licht heeft gezien weet hij dat hij niet gek is, maar dat familieleden zijn leven kapot proberen te maken. Hij is een jaar geleden gestopt met zijn medicatie en vertrokken uit zijn plek binnen Beschermd Wonen. Sinds enige tijd is hij ingetrokken bij zijn moeder, die beginnend dementerend is. Hij probeert haar te beschermen tegen de toverkrachten van zijn vader. Hij wil een woning, werk, een vrouw en een auto, niets bijzonders toch? Wij, de hulpverleners, proberen hem te overtuigen dat hij medicatie moet gaan gebruiken. Dit maakt hem boos, want waarom regelen we geen woning voor hem? Dan is hij pas echt geholpen.

Tja, een woning. Al een half jaar hou ik hem aan het lijntje. Ja, je staat op de wachtlijst. Nee, ik heb geen idee wanneer je uitgenodigd gaat worden. Ik probeer hem niet lastig te vallen met het 'gedoe' achter de schermen. Ik probeer het hem ook niet kwalijk te nemen dat hij midden in de 'transitie' besloot, vanuit achterdocht, zijn Beschermd Woning te verlaten. Dat er, dankzij de transitie en de verantwoordelijkheid van de gemeente, een nieuwe laag tussen is gekomen. Dat er opeens trajecthouders zijn waarmee ik zaken moet doen, die mij vragen stellen over indicatiebesluiten. En de vraag stellen of hij wel medicatie neemt en waarom niet? Dan kan hij toch niet in een Beschermd Woning? Terwijl de woning en zijn uitkering juist de enige zaken zijn waardoor ik nog contact met hem heb en hij mij nog steeds vertrouwt.

Piet-Hein Peeters schrijft in zijn voorwoord dat bewust overheidsbeleid ertoe bijdraagt dat mensen met ernstige psychiatrische aandoeningen meer moeite hebben met een veranderende omgeving. Dit vraagt om versterking van de Sociale Psychiatrie tak van de GGz, dit vraagt om investeringen in deze sector van de psychiatrie. Dit staat uiteraard haaks op de dreiging van nieuwe bezuinigingen. Hierdoor wordt het voor mij, als hulpverlener, steeds moeilijker om 'tijd' te steken in het najagen van mijn ongrijpbare klanten. Ik heb inmiddels een 'productienorm' en de nadruk moet liggen op 'directe' tijd, dus tijd die ik met de cliënt zelf doorbreng. Al dat gedoe eromheen moet tot een minimum worden beperkt.

Gelukkig, hij is weer in beeld. Ik heb hem toch maar op laten nemen en gebruik gemaakt van de bedden die er nog wel zijn. Gedwongen dan toch. Zelf is hij hier niet heel boos om. Het geeft hem rust, en hij is weg bij zijn familie. Hij wil eigenlijk wel langer blijven, want binnen de kliniek wordt hij niet beïnvloed door anderen. Hiermee geeft hij mij de tijd om nu echt zijn woning te gaan regelen en hem weg te halen bij zijn vader, de tovenaer. Het mooie is, nu kan ik het met hem samen doen.

Diezelfde avond, terug in het 'normale' leven, stelt mijn dochter van achter op de fiets de vraag: 'papa, kan jij toveren?' '... 't is raar, maar waar' '... neurie ik terug.

---

## Oud

Gerard Lohuis

Toen ik nog een klein kereltje was en het liefst de hele dag snoepjes at, wist ik al dat ik later, wanneer ik oud zou zijn, verstandig in het leven zou staan. Net als mijn vader zou ik dan sterk zijn, spek eten en alle klussen thuis in een handomdraai fiksen. Nu ben ik 54 en heb nog steeds dezelfde gedachten, al hoef ik niet zonnig spek te eten en met dat klussen loopt het wel los. Ik hoop wel dat het verstand er een beetje ingesleten is, al weet ik dat ook niet zeker. Mijn zoon die net de snoepjesfase achter zich heeft gelaten, vertelt me dat ik tevreden moet zijn, nu ik een huis heb, een vrouw, kinderen en overdag aan het werk ben. "Jij hoeft je nergens meer druk over te maken", spreekt hij mij geruststellend toe en ik hoor hem vervolgens vertellen hoe hij zelf wil worden voordat hij oud is.

Afgelopen week sprak ik een collega die binnenkort met pensioen gaat. Hij vertelde me dat hij binnenkort 65 zou worden en dat hij daarna door zou gaan met zijn werk. Hij wilde dan dingen doen die hij echt leuk vond, in zijn eigen tijd, om daarnaast nog allerlei boeken te kunnen lezen. En oh ja, hij had zojuist een ingewikkeld boek gelezen en had daar erg van genoten. Tussen neus en lippen door, vertelde hij dat hij met zijn vrouw had gesproken over de toekomst en die was ook nog lang niet van plan om thuis te gaan zitten. Ik was onder de indruk van zoveel jonge levensenergie en vraag me af hoeveel levens een mens eigenlijk heeft.

Oud worden is een bedenkelijk begrip. Je wilt het worden maar liever niet zijn. De klok tikt wel door maar de beleefde tijd trekt zich daar niets van aan. Oliver Sachs, een wereldberoemde neuroloog die onlangs is overleden, heeft altijd zijn guitige jongensblik behouden. Hij straalde wanneer hij op tv verscheen en kon vertellen over de boeiende wereld van de hersenen. Remco Campert is ook zo'n oude man die altijd een jongetje is gebleven door te genieten van hetgeen hij als geen ander kan, namelijk mooie verhalen vertellen en schrijven. Hij sprak voor mij de onvergetelijke woorden: "De zin van het leven, is de zin in het leven".

Ik heb nu de leeftijd waarvan ik als kind dacht dat ik oud zou moeten zijn. Maar hoe ouder ik word, des te groter wordt de trek om weer een jongetje te zijn. Met veel snoepjes.

---

## Een niet ervaren verveling

Gerard Lohuis

Klaus zit het liefst alleen in zijn kamer. Dat is de reden waarom ik bij hem op bezoek kom. Hij wil niet meer naar school, sinds de dag dat zijn broer afgestudeerd is op dezelfde school. Enkele weken geleden is een psycholoog vanuit school bij hem op bezoek geweest, waarna hij zich helemaal heeft terug getrokken op z'n kamer. Hij komt 's avonds naar beneden om iets te eten te pakken en brengt vervolgens de dag in zijn eentje door. Zijn ouders zijn de wanhoop nabij en begrijpen niet wat er met Klaus aan de hand is. De psycholoog is van plan de leerplichtambtenaar in te schakelen om enige druk op Klaus uit te oefenen. Ze begrijpt niet waarom hij zich zo gedraagt.

Nu is Klaus altijd al iemand geweest die niet graag met andere kinderen optrekt. Ik begrijp uit het verslag van school dat hij meestal alleen staat en niet tegen drukte kan. Hij geniet niet van contact met de anderen en doet liefst dingen volgens een vast patroon. In de klas probeert hij zo weinig mogelijk de aandacht op zichzelf te vestigen. Wanneer hij de beurt krijgt, zegt hij het hoogst noodzakelijke. De resultaten zijn goed en als VWO-leerling doet hij het uitstekend.

"Hij is de hele dag bezig achter de computer en we hebben geen idee wat hij al die tijd doet. Af en toe komt hij even naar beneden. Zelfs dan zegt hij weinig en is hij anders dan voorheen. We kunnen even contact met hem krijgen en daarna lijkt hij zich helemaal in zijn eigen wereld terug te trekken. Zijn broer had altijd goed contact met hem, maar sinds deze naar de zeevaartschool is gegaan en uit huis is, is Klaus helemaal van slag". Zijn vader vertelt het verhaal zonder enige emotie en het verbaast me dat hij niet meer van slag is. Ik krijg het vermoeden dat vader en Klaus meer gemeen hebben. Moeder bevestigt even later dat ze haar man ook wel eens als saai ervaart en dat haar man niet tegen drukte om zich heen kan. Hij werkt als programmeur met ICT-programma's en hoeft overdag 'niet sociaal te doen'. "Soms is dat vervelend, maar mijn man ervaart dat niet zo. Hij houdt niet van contact met anderen en volgens de psychiater heeft hij last van autisme".

Ik krijg het vermoeden dat Klaus iets gemeen heeft met zijn vader en dat zijn huidige gedrag het gevolg is van een aantal veranderingen waar Klaus moeite mee heeft. Sinds zijn broer van school is, heeft hij zich terug getrokken in zijn eigen veilige wereld. Niks geen weerstand, niks geen opzet. Klaus weet zich met de nieuwe situatie geen raad. Erg vervelend voor hem, te meer hij niet in staat is om zich hierover te uiten. Hij lijkt opgesloten te zijn in zijn eigen wereld.

Ik schuif een briefje onder zijn gesloten deur door en vraag of hij straks even beneden kan komen om mij een hand te geven. Terwijl ik met zijn ouders praat, komt Klaus een kwartier later naar beneden. Hij geeft me een hand en gaat weer naar boven.

Een week later is hij degene die de deur voor me open doet.

## De zwaan

Godelieve van Zijl  
februari 2015

Ik krimp  
En neem plaats op de rug  
Van de zwaan  
Mijn schoenen uitgeworpen

Waar gaat de reis naar toe,  
U weet het niet  
De zon, de maan misschien  
Het heden, het verleden

Nee we gaan verder,  
Dobberen voort  
Tussen de krachtige rietstengels  
En de wilgen langs de kant

Visjes in het water  
Een wazige zon in het verschiet  
Vrolijke wolken  
Wat wilt u nog meer

En ziedaar de oever  
Met een nieuwe horizon  
Een dorp, een bankje  
Vaarwel mijn lieve vreemdeling